

Cenevrə Klubu Bəyannaməsi, Silahlı Qarşıdurmanın Ətraf Mühitə Təsiri

Cenevrə, 7 Sentyabr, 2019

21-ci əsrin birinci yarısı yeni növ təhlükələrin yaranmasına həmçinin köhnəlmiş düşündüyümüz münaqişələrin canlanmasına şahidlik etmişdir.

Keçən əsrə nəzərən insanlar daha yaxşı yaşadığı halda, planetimiz insanları və ətraf mühiti təhlükə altında qoyacaq misli görülməmiş təhlükələrlə qarşılaşır.

Məmnunluqla deyə bilərik ki, bütün ölkələrdə gənclər ətraf mühiti qorumağa səfərbərdirlər, hətta bir çoxları üçün bu mübarizə vacib məsələdir.

Beləliklə, lap əvvəldən bəri bəşəriyyətin əsas problemi olan müharibə və sülh məsələsi arxa plana keçir, sülh isə öz-özünə təbii bir şey kimi qəbul edilir.

Lakin, həqiqətdən heç nə qaça bilməz.

Nəzərə alaraq ki:

- İstixana effektinin və global istiləşmənin məhdudlaşdırılması, nəslə kəsilməkdə olan növlərin qorunması, meşə qırılmaları əleyhinə mübarizənin aparılması, yeraltı suların qorunması və s. kimi bütün hazırkı ətraf mühitlə bağlı mübarizələrin müasir bir müharibə nəticəsində bir neçə dəqiqə içində silinib getməsi ehtimalı yüksəkdir.
- Hər gün, orta yaxud aşağı intensivliyi olan münaqişələr insan faciələrinə səbəb olur ki, bu da böyük müharibələrə bərabərdir və nəticədə ətraf mühitə bərpa olunmayan ziyan vurur.
- Silahlanma yarışları, hətta hər hansı bir qarşıdurmadan kənarında olsa da, ətraf mühitə ciddi ziyan vurulmasına səbəb olur.
- Silahlı münaqişələr nəticəsində ətraf mühitə dəyən ziyanın spektri kifayət qədər genişdir: xüsusən müharibə yaxud qurğuların köhnəlməsi nəticəsində baş verən istehsalat, istismar və məhv etmə; partlamış yaxud partlamamış sursat, kənd təsərrüfatına mane olan insan əleyhinə mina; müharibənin bütün mərhələlərində istifadə olunmuş ağır metallar, radioaktiv materiallar və kimyəvi maddələr. Xüsusilə, sipərlərin və deşici mərmilərin istehsalında urandan istifadə ətraf mühitə tükənmiş uran buraxır ki, bu da min illərlə orada yığılacaqdır.
- Sülh və təhlükəsizlik hüququ həmçinin sağlam mühitdə yaşama imkanı ümumdünya insan haqlarıdır.
- Sülh yaratmaq beynəlxalq hüququn ümumi prinsipidir.
- İstənilən müharibə nə sa olsun faydasızdır və təkcə iştirak edən ölkələr üçün deyil, həm də bütün beynəlxalq ictimaiyyət üçün uğursuzluq ifadəsidir.

Sülh, ətraf mühit və inkişaf arasında aydın bir bağ vardır.

Cenevrə Klubu zərurət hissi ilə elan edir:

Ətraf mühitə və planetin gələcəyinə dair dərin bir təsir müharibə və sülh məsələsi nəzərə alınmadan əldə edilə bilməz.

Bizim ekosistemin kövrək tarazlığı təhlükədə olduğu və ətraf mühitin və bəşəriyyətin sağ qala bilməsi əsaslı şəkildə şübhə altında olduğu bir vaxtda, davamlı müharibələrə dözə bilmərik.

Bu təsir, silahlı qarşıdurmalar nəticəsində ətraf mühitə ziyan vurmaqda günahkar olan dövlətləri ətraf mühitin müdaxilədən əvvəl olduğu vəziyyətinə geri bərpa edilməsinə və bu səbəbdən vurulmuş bütün zərəri düzəltməsinə vadar etməlidir.

Cenevrə Klubu qeyri-kommersiya təşkilatıdır. Onun üzvləri vətəndaş cəmiyyətindən olan görkəmli şəxslər və bütün qitələr üzrə idarəedici vəzifələrdə çalışmış yaxud hələ də çalışan şəxslərdir. Onun məqsədi müasir dünyanın geosiyasi və sosial problemlərini bitərəf olmayan yolla araşdırmaqdır. Heç bir siyasi və ya dini cərəyanla bağlı deyildir; dövlətlər arasında sülh münasibətlərini təşviq etməyə çalışır və sülh axtarışlarını dəstəkləyir. Məqsədi vətəndaşların və qərar qəbul edən şəxslərin diqqətini bəşəriyyətin gələcəyini formalaşdıran yaxın və uzaq gələcək məsələlərinə yönəltməkdir. İşlək dillər fransız və ingilis dilləridir. Üzvlük kooptasiya yolu ilə əldə edilir.